

28. Kaupunginkirjasto ¹⁾

Kirjastolautakunta

Kirjastolautakunnan kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna huoltopäällikkö Kössi Kulo puheenjohtajana, ylikirjastonhoitaja, prof. Elsa Bruun varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä opettaja Inkeri Airola, fil. maist. Lauri Hyvämäki, rouva Anna-Liisa Kasanen, opettaja Johan Koivu, lehtori Liisa Mäkinen, fil. maist. Klaus Sallavo ja fil. maist. Jarl Tallqvist. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli opetus- ja sairaala-asiain johtaja Eino Uski.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 12 kertaa. Pöytäkirjat käsittivät yhteensä 194 pykälää, saapuneita kirjelmiä oli 300 ja lähetettyjä kirjelmiä 332.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin mm. asioista, jotka koskivat: Lauttasaaren uuden sivukirjaston kalustamista (24. 1. 11 §); aikakauslehtitilausta (20. 2. 25 §); sähkövirran muuttamista Kallion sivukirjastossa (20. 2. 32 §); kaupunginkirjaston taloudenhoitajan tehtäviä ja kirjastolautakunnan sihteerinviran perustamista (20. 2. 33 §); toimistoapulaisen viran perustamista pääkirjaston lainaajakortisto-osastolle (19. 3. 40 §); v:n 1957 talousarvioon otettavia korjausmäärärahoja (19. 3. 44 §); pohjoismaisille sairaalakirjastonhoitajien kursseille osallistuvien kirjastovirkailijoiden matka-apuraha-anomusta (16. 4. 61 §); määrärahan myöntämistä Toukolan sivukirjaston kirjastoamanuenssin palkkausta varten v. 1956 (23. 4. 65 §); kaupunginkirjaston tarkastavan reviisorin v:n 1955 tarkastuskertomusta käsitelleen kirjastolautakunnan jaoston puheenjohtajan, jäsenten ja sihteerin palkkioita (23. 4. 66 §); Lauttasaaren sivukirjaston uuden huoneiston kalustusta (29. 5. 71 §); pääkirjaston kerhohuoneen kunnostamista (18. 6. 83 §); puhelimen hankkimista ja WC:n rakentamista Pukinmäen sivukirjastoon (18. 6. 88, 89 §); Lauttasaaren kirjastonhoitajan viran siirtämistä ylempään palkkaluokkaan (18. 6. 93 §); matka-apurahan ja palkallisen virkavapauden myöntämistä kirjastovirkailijoille osallistumista varten pohjoismaiseen kirjastokokoukseen (18. 6. 94 §); sivukirjaston perustamista Suomenlinnaan (18. 6. 107 §); kaupunginkirjaston sanomalehtisalin tp.valvojan ym. virkojen täyttämistä niitä haettavaksi julistamatta sekä ikälisien myöntämistä (13. 8. 116 §); kaupunginkirjaston valtionavun korottamista (13. 8. 118 §); kaupunginkirjaston kultaa ja Kauko Simosen sairauslomapalkkaa (13. 8. 121 § ja 22. 10. 46 §); kaupunginkirjaston sanomalehtisalin tp.valvojille maksettua ikälisiä ja heille tulevia ikälisiä vastaavia palkankorotuksia (24. 9. 128 §); sivukirjaston perustamista Maunulaan (24. 9. 129 §); puhelimen hankkimista Lauttasaaren uuteen sivukirjastoon (24. 9. 132 §); kirjastoamanuenssin viran lakkauttamista 1. 12. 1956 lukien ja 10. palkkaluokan järjestelyapulaisen viran perustamista sen sijalle (24. 9. 137 §); Vartiokylän sivukirjaston muuttamista suurempaan huoneistoon (24. 9. 138 §); kaupungin avustuksen myöntämistä sokeain äänikirjaston tukemiseksi (22. 10. 150 §);

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja kaupunginkirjaston kertomuksen eripainoksessa.

sivukirjastonhoitajan viran perustamista Maunulan sivukirjastoon (22. 10. 151 §); puhelimen anomista Maunulan sivukirjastoon (22. 10. 152 §); Lauttasaaren sivukirjastonhoitajan anomusta lisämäärärahan myöntämisestä v:n 1957 aikakauslehtitilauksia varten (22. 10. 161 §); Lauttasaaren siivooja-vahtimestarin palkan korottamista ja Lauttasaaren sivukirjaston järjestyksenvalvonnan järjestelyä (17. 12. 184 §); revisioviraston v:n 1955 tarkastuskertomusta (17. 12. 186 §) ja kultaaaja Kauko Simosen vapauttamista hänelle liikaa maksetun sairausloma-ajan palkan takaisinmaksuvelvollisuudesta (17. 12. 188 §).

Lausuntoja annettiin kaupunginhallitukselle asioista, jotka koskivat: Helsingin kunnallisen hallintotoiminnan yksinkertaistamista (20. 2. 27 §); Etu-Töölön kirjastotalon tilillä v. 1955 olevan siirtomäärärahan käyttötarkoituksen muuttamista (19. 3. 38 §); kirjastolautakunnan valvonnan alaisten yleishyödyllisten laitosten tekemiä avustusanomuksia v:lle 1956 (16. 4. 52 §); kaupunginkirjaston tarkastavan revisorin tarkastuskertomusta v:lta 1955 (16. 4. 58 §); apulaiskirjastonjohtaja Mauri Närhin laatiman tutkimuksen »Neljännesvuosisata kansankirjastotyötä» painattamista kaupungin kustannuksella sarjassa »Helsingin kaupungin julkaisuja» sekä tekijäpalkkion maksamista (29. 5. 70 §); »Kirjoja sokeille» -nimisen yhdistyksen apuraha-anomusta (18. 6. 86 §); sivukirjaston perustamista Vallisaareen (13. 8. 106 §); Herttoniemen sivukirjaston huoneistokysymystä (19. 11. 172 §) ja ruotsalaista luento- ja opintokerhotoimintaa varten anottua avustusta (17. 12. 194 §).

Kirjaston toiminta

Henkilökunta. Kertomusvuonna oli kaupunginkirjaston palveluksessa 169 vakinaista viranhaltijaa ja 11 tilapäistä viranhaltijaa. Tuntipalkkaisia kirjastoapulaisia käytettiin 20 634 t ja muuta tuntipalkkaista työvoimaa 17 322 t.

Virkaero myönnettiin omasta pyynnöstä sivukirjastonhoitaja Teuvo Raskulle 1. 2. alkaen; apulaisvahtimestari Karl Siliukselle eläkeiän perusteella 15. 2. alkaen; kirjastoamanuenssi Hildur Allénille eläkeiän perusteella 1. 7. alkaen; kirjastoamanuenssi Elina Mankilalle 1. 7. alkaen; kirjastoamanuenssi Ingrid Vaseniukselle eläkeiän perusteella 1. 7. alkaen; järjestelyapulainen Uula Eroselle 20. 10. lukien ja osastonhoitaja Elsa Esimaalle eläkeiän perusteella 1. 12. alkaen.

Kaupunginkirjastoon nimitettiin seuraavat uudet viranhaltijat: kirjastoamanuenssiksi yliopp. Liisa Perheentupa 1. 2. alkaen; Tapanilan sivukirjastonhoitajaksi fil. maist. Virva Ingman 1. 2. alkaen; pääkirjaston apulaisvahtimestariksi Karl Gustafsson 17. 2. alkaen; Vallilan sivukirjastonhoitajaksi fil. maisteri Vuokko Lumme 1. 5. alkaen; Pukinmäen sivukirjastonhoitajaksi fil. maist. Kaija-Liisa Nuotio 1. 9. alkaen; Toukolan sivukirjastonhoitajaksi fil. maist. Rakelmaria Engman-Enari 1. 9. alkaen; järjestelyapulaiseksi yliopp. Ulla Nikkanen 1. 9. alkaen; kirjastoamanuensseiksi yliopp. Tuulikki Airas, fil. maisterit Ulla Lehtonen, Kaarina Lindblad, Eila Luotola, yhteiskuntat. kand. Eini Tanner 1. 9. alkaen; Kallion sivukirjaston osastonhoitajaksi fil. maist. Aili Olamaa 1. 12. alkaen ja järjestelyapulaiseksi Hellevi Luoto 1. 12. alkaen.

Lauttasaaren sivukirjastoon perustettiin kaksi kirjastoamanuenssin ja yksi järjestelyapulaisen virkaa kaupunginvaltuuston päätöksellä 1. 7. 1956.

Sairaustilasto v. 1956

Vakinaiset viranhaltijat	Lukumäärä	% luvusta 169	Sairauspäiviä	% luvusta 1945
Kirjastoammatillinen henkilökunta ja järjestelyapulaiset	131	77.5	1 599	82.2
Toimisto- ja taloushenkilökunta	38	22.5	346	17.8
Yhteensä	169	100.0	1 945	100.0

Sairauspäiviä henkeä kohti $\frac{1\,945}{169} = 11.5$ päivää.

Kirjastokokoukset ja opintomatkat. Pohjoismaisiin sairaalakirjastonhoitajien kursseihin Tukholmassa 10.—16. 6. osallistuivat kirjastoamanuenssit Kyllikki Lindeqvist, Maija-Leena Purola ja Svanhild Snell, joka piti kursseilla esitelmän »Om sjukhusbiblioteksarbetet i Finland», sekä tilapäinen kirjastoapulainen Leena Vasama. VIII pohjoismaiseen kirjastokokoukseen Turussa 4.—6. 8. ottivat osaa sivukirjastonjohtaja Eila Wirla, joka esitelmöi kokouksessa aiheesta »Kirjanäyttelyt kirjastossa»; sivukirjastonhoitajat Pär Lindberg, Terttu Liukko, Vuokko Lumme, Vuokko Majara, Sirkka-Liisa Meri, Aune Petra ja Fanny Ruusuvuori; osastonhoitaja Karin Salonen; opiskelunneuvojat Bo Carpelan, Raili Kauppi ja Gunvor Sandström; kirjastoamanuenssit Hilja Aukimaa, Helvi Candolin, Ringa Forss, Elsa Laurell, Päivi Lausti, Ulla Lehtonen, Mirjam Nyberg, Maija-Leena Purola ja Saara Tervonen sekä järjestelyapulainen Anna-Liisa Männistö. Sivukirjastonhoitaja Rakelmaria Engman-Enari oli kertomusvuoden loppuun asti 1.8. alkaneella kirjasto-opintomatalla Ruotsissa, jonne myös kirjastoamanuenssi Elisabeth Airamo teki opintomatkan vuosilomansa aikana.

Vierailut ja kirjaston esittelyt. Pääkirjastossa ja monissa sivukirjastoissa kävi kertomusvuoden aikana useita sekä ulkomaalaisia että kotimaisia vierailijoita, joille eri osastojen esittelyn yhteydessä selostettiin kirjaston historiaa ja toimintaa. VIII pohjoismaisen kirjastokokouksen osanottajat tutustuivat Helsingin kaupungin järjestämän kiertomatkan yhteydessä pääkirjaston eri osastoihin sekä Kallion ja Käpylän sivukirjastoihin. Lontoon Westminsterin kirjastonjohtaja Mr. Lionel McColvin tutustui pääkirjastoon sekä Kallion, Käpylän ja Lauttasaaren kirjastoihin. Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kirjastolinjan opiskelijoille esiteltiin pääkirjastoa, Kallion, Herttoniemen ja Tapanilan sivukirjastoja. Useita ryhmiä ammatinvalinnan ohjaukseen osallistuvia keskikoulun päättäviä nuoria kävi tutustumassa Kallion sivukirjastoon. Töölön sivukirjastoa esiteltiin sekä Helsingin kaupungin että Valtion sairaanhoitokoulujen oppilaille. Näistä ensinmainitut tutustuivat myös sairaalasivukirjaston eri osastoihin. Sairaalakirjastotoiminnan yleisiä periaatteita selostettiin kuukausittain Tuberkuloosiparantolassa sillä hetkellä työskenteleville sairaanhoito-oppilaille. Myös Valtion sairaanhoitokoulun oppilaille esiteltiin parantolan kirjastoa ja selostettiin kaupungin harjoittamaa sairaalakirjastotoimintaa yleensä. Pohjoismaisten tuberkuloosiparantoloiden ylihoitajien neuvottelupäivien osanottajat tutustuivat Tuberkuloosiparantolan kirjastoon ja kirjastoamanuenssi Svanhild Snell piti tutustumiskäynnin yhteydessä esitelmän sairaalakirjastotoiminnasta Suomessa. Sekä pääkirjastoa että monia sivukirjastoja esiteltiin lukuisille opettajiensa johdolla opintokäynnillä olleille kansa- ja oppikoulujen luokille. Kallion kansakoulun ohjelmaansa ottamat kaikkien koulu- luokkien kirjastotunnit pidettiin Kallion sivukirjastossa marraskuun aikana. Kirjastotuntien pitäjinä olivat sivukirjastonjohtaja Eila Wirla ja osastonhoitaja Karin Salonen. Lisäksi esiteltiin pääkirjastoa ja sivukirjastoja monille yksityisille henkilöille ja matkailijaryhmille; näiden joukossa oli useita eri paikkakuntien kirjastonhoitajia.

Uudet sivukirjastot ja kirjastohuoneistot. Uusi Pukinmäen sivukirjasto avattiin 22. 5. Kirjasto sijaitsee entisessä kokeilukoulun huoneistossa, jossa suoritettiin perusteellisia korjauksia. Arkkitehti A. Jämsä suunnitteli kirjaston sisustuksen. Lauttasaaren sivukirjasto muutti 15. 11. ahtaaksi käyneestä vuokrahuoneistosta uuteen kirjastotaloon Myllykalliontie 1:een. Kolmikerroksisen uudisrakennuksen tilavuus on 3 200 m³ ja kaksi sen ylintä kerrosta on kirjaston hallussa. Rakennuksen suunnitteli prof. J. S. Sirén. Kirjastoon tuli nyt seuraavat erilliset osastot: aikuisten lainausosasto, aikuisten lukusali ja lastenosasto. Pitäjänmäen sivukirjasto muutti 9. 1. kirjastoa varten kunnostettuun huoneistoon vanhalle suomalaiselle kansakoululle. Kirjaston aukioloaikaa pidennettiin samalla siten, että kirjasto oli avoinna 5 tuntia joka arkipäivä.

Korjaustyöt ja kalustouudistukset. Kertomusvuoden alussa valmistui pääkirjaston kauan suunnitteilla ollut hissi, jota käytettiin sekä kirjakuljetuksiin että yleisöhissinä. Kallion sivukirjaston aikuisten lainausosastolla saatiin valmiiksi arkkitehti T. Laineen suunnittelema lainausosaston parvekkeelle johtava portaikko, jonka johdosta voitiin osa tietokirjallisuutta sekä kaikki ruotsin- ja vieraskielinen kirjallisuus siirtää parvekkeelle. Lainausosastoille johtavat ovet uusittiin kokonaan arkkitehti T. Laineen piirustusten mukaisesti. Töölön sivukirjastoon hankittiin uusia kirjahyllyjä, pöytiä ja tuoleja. Vallilan sivukirjastossa ja Eteläisen sivukirjaston nuoriso-osastolla suoritettiin maalaustöitä. Lauttasaaren sivukirjaston kalusto uusittiin täysin kirjaston muuton yhteydessä. Kirjaston uuden sisustuksen suunnitteli taiteilija Runar Engbom. Pitäjänmäen sivukirjaston

kalusto uusittiin myös muuton yhteydessä. Osa Lauttasaaren kirjaston entistä kalustoa siirrettiin Vallilan sivukirjastoon. Toukolan sivukirjastoon hankittiin lisää pöytiä ja tuoleja. Herttoniemen ja Munkkiniemen sivukirjastoihin saatiin hyllytäydennystä. Oulunkylän sivukirjaston lastenosastolle hankittiin uudet kirjahyllyt. Kivelän sairaalakirjaston kirjahyllyt uusittiin miltei kokonaisuudessaan ja kortistokaappia täydennettiin uudella laatikosto-osalla; Nikkilän sairaalan ja Tuberkuloosiparantolan kirjastoihin saatiin hyllytäydennystä. Lisäksi suoritettiin useissa kirjastoissa eräitä vähäisempiä korjaustoimia ja kalustohankintoja. Haagan sivukirjastoon saatiin taiteilija Anja Konkan maalaama fresko »Taiteilijatar ja hänen kissansa».

Näyttelyt ja kirjaesittelyt. Kulttuurin eri aloja koskevia sekä kotimaisen että maailman kirjallisuuden klassikkojen tuotannon esittelyjä järjestettiin pääkirjaston kaikilla lainausosastoilla, lasten lukusalissa ja yleisessä lukusalissa, Kallion sivukirjaston aikuisten ja lasten lainausosastoilla, Eteläisen sivukirjaston aikuisten lainausosastolla ja nuorisosastolla, Töölön ja Vallilan sivukirjastojen aikuisten lainausosastoilla, Toukolan sivukirjaston lastenosastolla sekä Haagan, Herttoniemen, Lauttasaaren, Malmin, Pakilan, Pitäjänmäen ja Tapanilan sivukirjastoissa. Näyttelyiden aihevalinnassa huomioitiin ajankohtaiset kulttuurimerkkipäivät ja -tapahtumat. Pääkirjaston suomalaisella lainausosastolla esiteltiin erityisellä taululla »Viikon kirja» kiinnittäen huomiota kirjailijoiden, tiedemiesten ym. merkkipäiviin. Kallion sivukirjaston opintolukusalin taidehyllyllä esiteltiin eri aikojen ja maiden taidetta. Sekä aikuisten että lasten lukusaliin käyttäjiä varten järjestettiin yläaulaan eri tiedonaloja koskevia näyttelyjä, joihin usein liittyi luettelo lukusaleissa saatavissa olevasta, näyttelyn aihetta käsittelevästä kirjallisuudesta. Lapsia ja nuoria varten laadittiin taidejäljennöksiin kuvitettuja vihkoluetteloja eri tiedonalojen kirjallisuudesta. Nuorimpia kirjastonkäyttäjiä varten järjestettiin satuaiheisia, vuoden-aikoihin tai ajankohtaisiin tapahtumiin liittyviä kuvanäyttelyjä pääkirjaston lasten lainausosastolla ja lukusalissa, Eteläisen sivukirjaston nuorisosastolla ja Vallilan sivukirjaston lastenosastolla. Useimmissa kirjastoissa helpotettiin yleisön kirjavalintaa asettamalla hyvää tieto- ja kaunokirjallisuutta tarkoitukseen varatuille suosittelehyllyille.

Tietokilpailut ja satutunnit. Pääkirjaston lasten lukusalissa toimeenpantiin 4 eri tietokilpailusarjaa, joiden yhteinen osanottajamäärä oli 325. Alle 10-vuotiaat vastasivat kysymyksiin, joiden tarkoituksena oli tutustuttaa heidät erilaisiin hakuteoksiin, tietosanakirjoihin ja vieraskielisiin kuvasanakirjoihin, kun taas yli 10-vuotiaat tutustuivat kevätkauden aikana tähtitieteeseen liittyviin kysymyksiin ja syyskaudella renessanssin avaamiin näköaloihin taiteessa ja kirjallisuudessa. *Kallion sivukirjaston* lasten ja nuorisosastolla järjestettiin kouluikäisille 2 tietokilpailusarjaa, johon kumpaankin kuului 5 kilpailua. Kevätkaudella pidetty koski Euroopan maiden maantiedettä ja historiaa, syyskaudella pidetyn aiheena oli Australia, sen maantiede, historia, eläimistö ja kasvillisuus sekä siellä pidetyt olympiakisat. Lasten lainausosastolla pidettiin satukäisille 26 satuiltaa, osanottajia oli joka illassa keskimäärin 39. Lasten ja nuorisosastolla pidettiin päivittäin kuvakirjatunteja nuorimmille kirjastonkäyttäjille. *Töölön sivukirjaston* lastenosastolla järjestettiin 2 tietokilpailusarjaa, joista toinen käsitteli maailman ympäri matkustamisen merkeissä tapahtuvaa tutustumista eri maihin ja maanosiin. Syyskaudella järjestetyn tarkoituksena oli vuorostaan tutustuttaa osanottajat Suomeen maakunnittain. Satutunteja pidettiin kerran viikossa. Osanottajia oli keskimäärin 9. *Vallilan sivukirjaston* lastenosastolla pidettiin 3 satutuntia, joiden yhteydessä näytettiin maantieteellisiä kuvia varjokuvakoneella. Osanottajia oli keskimäärin 33. *Eteläisen sivukirjaston* nuorisosastolla pidettiin kouluikäisille 4 tietokilpailua, joiden aiheet olivat eläintieteen, kirjallisuuden sekä kirkko- ja taidehistorian piiristä. *Toukolan sivukirjastossa* järjestettiin 4 ja *Malmin sivukirjastossa* 8 maantieteellistä tietokilpailua. Akateeminen ja suomalainen kirjakauppa lahjoittivat kirjoja jaettavaksi palkintoina parhaiten vastanneille tietokilpailujen osanottajille.

Sairaalasivukirjasto. Marian sairaalakirjastosta lähetettiin siirtokirjastot sairaalan Siuntiossa ja Sipossa sijaitseviin toipilaskoteihin. Lastenosastojen toiminta lopetettiin lapsipotilaiden siirtyessä Auroran sairaalaan, jossa potilaspaiikkojen luku kertomusvuoden aikana nousi huomattavasti. Kirjaston toimiala laajeni vastaavasti painopisteen siirtyessä lastenkirjastotoimintaan. Kirjaston hoidossa olevat sairaalan lääketieteelliset kirjastot ovat myös huomattavasti kasvaneet. Lokakuussa aloitettiin kirjallainojen välittäminen maamme muista lääketieteellisistä kirjastoista sairaalan lääkäreille. Nikkilän sairaala-

kirjaston hoitoon antoi sairaala 4 levysoitinta ja pienen määrän levyjä potilasosastoille lainattavaksi. Sokeille potilaille välitettiin sairaalasivukirjaston eri osastoilla kirjallainoja Sokeain kirjastosta.

Kirjavarasto. Kirjavaraston luetteloista poistettiin 16 895 loppuunkulunutta nidosta, joista 6 969 pääkirjastoon, 2 066 Kallion, 2 697 Töölön, 306 Vallilan, 1 221 Käpylän, 415 Eteläisen, 8 Pasilan, 7 Toukolan, 162 Haagan, 267 Herttoniemen, 1 Kulosaaren, 279 Lauttasaaren, 402 Munkkiniemen, 229 Malmin, 156 Oulunkylän, 145 Pakilan, 576 Puistolan, 605 Sairaala-, 180 Tapanilan ja 204 Pitäjänmäen sivukirjastoon kuuluneita kirjoja.

Kirjastoon hankittiin ja luetteloiitiin 54 715 uutta nidosta. Näistä tuli 13 451 pääkirjastoon, 5 126 Kallion, 3 624 Töölön, 2 207 Vallilan, 1 953 Käpylän, 2 110 Eteläisen, 437 Pasilan, 1 053 Toukolan, 1 815 Haagan, 1 880 Herttoniemen, 564 Kulosaaren, 4 911 Lauttasaaren, 2 065 Munkkiniemen, 980 Malmin, 424 Oulunkylän, 792 Pakilan, 673 Puistolan, 3 420 Sairaala-, 666 Tapanilan, 839 Pitäjänmäen, 177 Vartiokylän, 3 095 Pukinmäen, 2 216 Maunulan, 21 Suomenlinnan, 137 palokunnan ja 79 poliisilaitoksen sivukirjastoon.

Luetteloitu kirjavarasto käsitti kertomusvuoden alussa 572 953 nidosta ja vuoden lopussa 610 773 nidosta. Viimeksi mainituista oli 387 816 eli 63.5 % suomenkielistä, 181 551 eli 29.7 % skandinaavista ja 41 406 eli 6.8 % muunkielistä kirjallisuutta.

Kirjavaraston arvo arvioitiin kertomusvuoden alkaessa 175 249 806 mk:ksi ja vuoden päättyessä 198 448 111 mk:ksi. Kertomusvuoden päättyessä kirjavarasto jakaantui eri luokkiin seuraavasti:

Kirjallisuusluokka	Nidoksia	%
000 Ensyklopedia	11 257	1.8
100 Filosofia, kulttuuri, kasvatustiede	18 657	3.1
200 Uskonnot, mytologia	10 946	1.7
300 Yhteiskuntatiede	18 865	3.2
400 Maantiede, matkat, kansatiede	27 780	4.5
500 Matematiikka, luonnontieteet	21 374	3.5
600 Lääketiede, tekniikka, talous	31 730	5.2
700 Taide, liikuntakasvatus	28 448	4.7
800 Kirjallisuushistoria, kielitiede	27 873	4.6
900 Historia, elämäkerrat, sukututkimus	31 498	5.2
0—9 Kaunokirjallisuus	220 777	36.1
I Uskonnot	8 019	1.3
II Historia, arkeologia ja elämäkerrat	21 015	3.4
III Maantiede, kansatiede, antropologia ja matkakertomukset	8 917	1.5
IV Romaanit, kertomukset ja sadut	35 132	5.7
V Runot, näytelmät, albumit sekä kirjallisuushistoria ja taide ...	24 461	4.0
VI Luonnontiede, matematiikka, lääketiede ja teknologia	9 863	1.6
VII Oikeus- ja valtiotiede, yhteiskunnalliset kysymykset ja talous ..	13 824	2.3
VIII Kielitiede	2 438	0.4
IX Filosofia, siveysoppi, kasvatus, kirja- ja kirjastotiede, urheilu sekä muut sekalaiset aineet	11 773	1.9
X Lukusaleihin sijoitettu kirjallisuus (hakuteokset, sidotut aika- kaus- ja sanomalehdet ym.)	26 126	4.3
Yhteensä	610 773	100.0

Pääkirjaston ja sivukirjastojen kesken kirjavarasto jakaantui seuraavasti:

Lainauspaikka	1956		1955		Lainauspaikka	1955		1956	
	Nidoksia	%	Nidoksia	%		Nidoksia	%	Nidoksia	%
Pääkirjasto	220 576	36.1	214 094	37.4	Malmi	11 736	1.9	10 985	1.9
Sivukirjasto:					Oulunkylän	6 157	1.0	5 889	1.0
Kallion	104 126	17.1	101 066	17.6	Pakilan	6 159	1.0	5 512	1.0
Töölön	38 548	6.3	37 621	6.6	Puistolan	5 093	0.8	4 996	0.9
Vallilan	31 887	5.2	29 986	5.2	Sairaala-	29 563	4.8	26 748	4.7
Käpylän	29 587	4.9	28 855	5.0	Tapanilan	6 219	1.0	5 733	1.0
Eteläinen	20 365	3.3	18 670	3.2	Pitäjänmäen ...	4 841	0.8	4 206	0.7
Pasilan	10 607	1.7	10 178	1.8	Vartiokylän	2 768	0.5	2 591	0.5
Toukolan	5 547	0.9	4 501	0.8	Pukinmäen	3 095	0.5	—	—
Haagan	10 347	1.7	8 694	1.5	Maunulan	2 216	0.4	—	—
Herttoniemen...	7 423	1.2	5 810	1.0	Suomenlinnan ..	21	0.0	—	—
Kulosaaren	10 235	1.7	9 672	1.7	Palokunnan	2 193	0.4	2 056	0.4
Lauttasaaren ...	21 334	3.5	16 702	2.9	Polisilaitoksen .	1 456	0.2	1 377	0.2
Munkkiniemen .	18 674	3.1	17 011	3.0					
					Yhteensä	610 773	100.0	572 953	100.0

Kirjalahjat. Kertomusvuonna vastaanotti kaupunginkirjasto kirjalahjoituksia seuraavilta: Alankomaiden ja Belgian lähetystöt; Britannian suurlähetystö; Bulgarian Kansantasavallan lähetystö; Intian Pääkonsulaatti; Intian lähetystö; Japanin suurlähetystö; Puolan Kansantasavallan suurlähetystö; Ranskan suurlähetystö; Romanian Kansantasavallan lähetystö; Saksan Liittotasavallan Kauppaedustusto; Tanskan suurlähetystö; Unkarin Kansantasavallan lähetystö; Venezuelan Tasavallan Ulkoministeriö; Yhdysvaltain Tiedoitustoimisto; George Allen & Unwin/Ltd, London; Bayerische Staatsbibliothek, München; The Carnegie United Kingdom Trust, Dunfermline Fife; Veb Deutscher Verlag der Wissenschaften, Berlin; Gesellschaft für kulturelle Verbindungen, Berlin; Kungl. Socialstyrelsen, Stockholm; Malmö stadsbibliotek; Nordisk Handelskalender, København; Rigsarkivet, København; Schweizerischer Tonkünstlerverein, Zürich; Sveriges Kommunalanställdas Pensionskassa, Stockholm; Uppsala Universitetsbibliotek; Leikekokoelma Brage; Finlands svenska Centralidrottsförbund; Helsingin Teknillisen Opiston oppilasyhdistys; Invalidisäätiö-Invalidistiftelsen; Kulutusosuuskuntien Keskusliitto; Kustanus Oy. Otava; Lahden kaupungin kirjasto, Maalaiskuntien Liitto; Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko; Pohjoismaiden Neuvoston Suomen valtuuskunta; Postisäästöpankki—Postsparbanken; Societas pro Fauna et Flora Fennica; Suomen Hyönteistieteellinen Seura; Suomen Lähetysseura; Suomen Pankki; Suomen Pelastus Oy. Neptun; Suomen Ulkomaankauppaliitto; Suomi—Kiina Seura; Suomi—Puola Yhdistys; Svenska Finlands Folktingsfullmäktige; Svenska Litteratursällskapet i Finland; Svensk-Österbottniska samfundet; Yliopiston kirjasto; Tampereen kaupunginhallitus; Tampereen kaupunki; Doctor Tito Gutierrez Alfaro; Mr. L. M. Burge, Ohio; Comte d'Esclabes, Versailles; L. U. Lombardi, U.S.A.; Shimon E. Moses, Elias Myll School; Père Benoît Thierry d'Argenlieu; ylioppilas Irmeli Aronen; kirjailija G. G. Avonius; professori Volmar Bergh; tohtorinna Adele Bock; rouva Aino Borg; professorin rouva Ester Brenner; neiti N. N. Ekman; merikapteeni Holger Evander; tohtorinna Kate Hildén; cand.juris. E. Hyllested; Mr. Clement Jones; johtaja Yrjö Kallinen; raitiovaunukuljettaja Karl A. Karlsson; rouva Saara Kuitunen; dosentti Eliel Lagercrantz; rouva Anna Lange; maisteri Birgit Lunelund-Grönroos; maisteri Eino Nivanka; kirjastoamanuenssi Ragna Norrmén; herra Kaarlo Paajanen; jur. kand. Jarl Pousar; dosentti Uno Saarnio; toimittaja Karl v. Schoultz; pastori Elis Selin; rouva Anja Stormbom; taidemaalari Aleksanteri Suutarinen; herra Åke E. V. Tamminen; rouva Eleonora Tiedeman; lehtori Hilja Vilkmää; rouva Ester Vuorinen ja kirjastoamanuenssi Taimi Ylitälo.

Aukioloajat. Pääkirjastossa ja Kallion sivukirjastossa lainausosastot olivat avoinna arkipäivisin klo 10—20, aikuisten lukusalit sekä arkipäivisin että sunnuntaisin klo 10—22. Lasten lukusalit olivat avoinna arkipäivisin klo 10—20 sekä sunnuntaisin klo 15—20. Pyhä- ja juhlapäivisin kirjasto oli avoinna seuraavasti: uudenvuodenpäivänä, pitkänpäivänä, 1. pääsiäispäivänä ja helluntaina lukusalit klo 15—20, vappuna ja itsenäisyyspäivänä lukusalit klo 10—20, juhannusaattona ja juhannuspäivänä sekä jouluaattona

ja joulupäivänä suljettuina, muina päivinä niinkuin sunnuntaisin; Vallilan, Töölön, Käpylän, Eteläisen, Haagan, Herttoniemen, Lauttasaaren, Munkkiniemen, Malmin, Pakilan, Puistolan ja Tapanilan kirjastojen lainausosastot olivat avoinna klo 10—20; Kulosaaren, Oulunkylän, Pasilan, Toukolan, Pitäjänmäen ja Pukinmäen maanantaisin, tiistaisin ja perjantaisin klo 15—20 sekä keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 13—18; Vartiokylän maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 17—20; sekä sairaalasivukirjasto potilaita varten Kivelän, Marian ja Auroran sairaaloissa klo 11.30—18.30; Nikkilän sairaalassa ja Tuberkuloosiparantolassa klo 11.30—20 sekä Malmin sairaalassa tiistaisin ja torstaisin klo 11—16. Henkilökuntaa varten Kivelän sairaalassa keskiviikkoisin klo 18—20.30; Marian sairaalassa tiistaisin klo 18—20.30; Nikkilän sairaalassa maanantaisin klo 18—20.30 ja torstaisin klo 14—16; Malmin sairaalassa tiistaisin ja torstaisin klo 14—15; Tuberkuloosiparantolassa tiistaisin klo 18—20.30; Auroran sairaalassa keskiviikkoisin klo 13—20.30. Sofianlehdon vastaanottokodin kirjasto oli avoinna maanantaisin ja perjantaisin klo 17—19.

Lainaus Kirjalainojen lukumäärä v. 1956 ja 1955 oli seuraava:

Lainauspaikka	1956			1955		
	Lainaus-päiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden	Lainaus-päiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden
Pääkirjasto	300	525 327	1 751	301	504 857	1 677
Sivukirjasto:						
Kallion	300	313 286	1 044	301	311 309	1 034
Töölön	299	134 493	450	301	141 243	469
Vallilan	300	103 312	344	301	88 639	294
Käpylän	300	99 048	330	301	91 534	304
Eteläinen	300	72 500	242	301	67 796	225
Toukolan	299	23 052	77	301	21 765	72
Pasilan	299	15 390	51	300	14 342	48
Haagan	300	51 315	171	296	39 104	132
Herttoniemen	300	55 673	185	301	42 850	142
Kulosaaren	299	10 375	35	300	10 982	37
Lauttasaaren	297	76 005	256	300	73 469	245
Munkkiniemen	300	65 042	217	301	61 358	204
Malmin	300	39 860	133	301	40 494	135
Oulunkylän	298	18 201	61	297	18 491	62
Pakilan	299	36 660	123	300	33 218	111
Puistolan	297	31 916	107	301	31 131	103
Tapanilan	292	31 815	109	301	32 092	107
Pitäjänmäen	294	21 259	72	151	15 361	101
Vartiokylän	149	4 169	28	150	4 536	30
Sairaala	300	118 116	394	300	119 116	397
Pukinmäen	184	7 763	42	—	—	—
Poliisilaitoksen	132	973	7	134	1 381	10
Palokunnan	99	1 143	11	100	1 489	15
Yhteensä	—	1 856 693	6 189	—	1 766 557	5 869

Suurin määrä päivässä annettuja kirjalainoja oli 11 462 oltuaan v. 1955 10 715.

Aikuisten sekä lasten ja nuorison suhteellinen osuus lainausliikkeeseen oli eri lainauspaikoilla seuraava:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjallainat %	Lasten ja nuorison kirjallainat %	Lainauspaikka	Aikuisten kirjallainat %	Lasten ja nuorison kirjallainat %
Pääkirjasto	72.3	27.7	Munkkiniemen	57.5	42.5
Sivukirjasto:			Malmin	50.2	49.8
Kallion	68.5	31.5	Oulunkylän	38.9	61.1
Töölön	65.9	34.1	Pakilan	47.2	52.8
Vallilan	56.2	43.7	Puistolan	42.9	57.1
Käpylän	56.5	43.5	Sairaala-	87.4	12.6
Eteläinen	47.9	52.1	Tapanilan	35.9	64.1
Pasilan	54.0	46.0	Pitäjänmäen	38.4	61.6
Toukolan	52.3	47.7	Vartiokylän	47.0	53.0
Haagan	52.2	47.8	Pukinmäen	34.3	65.7
Herttoniemen	39.3	60.7	Palokunnan	100.0	—
Kulosaaren	39.6	60.4	Polisilaitoksen	100.0	—
Lauttasaaren	58.5	41.5			
			Yhteensä	63.2	36.8
			(1955)	64.2	35.8

Kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde selviää seuraavasta taulukosta, jossa myöskin on otettu huomioon aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen lainain välinen ero:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjallainat					Lasten ja nuorison kirjallainat					Kirjallainat kaikkiaan				
	Kauno- kirjallisuus		Tieto- kirjallisuus		Yhteensä	Kauno- kirjallisuus		Tieto- kirjallisuus		Yhteensä	Kauno- kirjallisuus		Tieto- kirjallisuus		Yhteensä
	Luku	%	luku	%		Luku	%	Luku	%		Luku	%	Luku	%	
Pääkirjasto	212 793	56.1	166 801	43.9	379 594	128 530	88.2	17 203	11.8	145 733	341 323	65.0	184 004	35.0	525 327
Sivukirjasto:															
Kallion	135 845	63.3	78 661	36.7	214 506	87 495	88.6	11 285	11.4	98 780	223 340	71.3	89 946	28.7	313 286
Töölön	56 127	63.4	32 434	36.6	88 561	40 621	88.4	5 311	11.6	45 932	96 748	71.9	37 745	28.1	134 493
Vallilan	37 024	63.8	21 025	36.2	58 049	40 958	90.5	4 305	9.5	45 263	77 982	75.5	25 330	24.5	103 312
Käpylän	36 410	65.0	19 632	35.0	56 042	38 837	90.3	4 169	9.7	43 006	75 247	76.0	23 801	24.0	99 048
Eteläinen	24 054	69.2	10 697	30.8	34 751	34 298	90.9	3 451	9.1	37 749	58 352	80.5	14 148	19.5	72 500
Pasilan	5 822	70.1	2 485	29.9	8 307	6 317	89.2	766	10.8	7 083	12 139	78.9	3 251	21.1	15 390
Toukolan	7 868	65.3	4 186	34.7	12 054	9 691	88.1	1 307	11.9	10 998	17 559	76.2	5 493	23.8	23 052
Haagan	18 966	70.9	7 799	29.1	26 765	22 445	91.4	2 105	8.6	24 550	41 411	80.7	9 904	19.3	51 315
Herttoniemen	14 169	64.7	7 731	35.3	21 900	30 408	90.0	3 365	10.0	33 773	44 577	80.1	11 096	19.8	55 673
Kulosaaren	2 996	73.0	1 108	27.0	4 104	5 886	93.9	385	6.1	6 271	8 882	85.6	1 493	14.4	10 375
Lauttasaaren	29 005	65.3	15 437	34.7	44 442	27 840	88.2	3 723	11.8	31 563	56 845	74.8	19 160	25.2	76 005
Munkkiniemen	24 378	65.2	13 030	34.8	37 408	23 623	85.5	4 011	14.5	27 634	48 001	73.8	17 041	26.2	65 042
Malmin	13 026	65.1	6 969	34.9	19 995	18 017	90.7	1 848	9.3	19 865	31 043	77.9	8 817	22.1	39 860
Oulunkylän	4 798	67.8	2 278	32.2	7 076	10 294	92.5	831	7.5	11 125	15 092	82.9	3 109	17.1	18 201
Pakilan	11 675	67.5	5 633	32.5	17 308	17 793	92.0	1 559	8.0	19 352	29 468	80.4	7 192	19.6	36 660
Puistolan	8 524	62.3	5 156	37.7	13 680	16 525	90.6	1 711	9.4	18 236	25 049	78.5	6 867	21.5	31 916
Sairaala-	57 006	55.2	46 258	44.8	103 264	12 831	86.4	2 021	13.6	14 852	69 837	59.1	48 279	40.9	118 116
Tapanilan	7 525	65.8	3 909	34.2	11 434	18 451	90.5	1 930	9.5	20 381	25 976	81.6	5 839	18.4	31 815
Pitäjänmäen	5 775	69.9	2 483	30.1	8 258	11 891	91.5	1 110	8.5	13 001	17 666	83.1	3 593	16.9	21 259
Vartiokylän	1 390	70.0	568	30.0	1 958	2 126	96.2	85	3.8	2 211	3 516	84.3	653	15.7	4 169
Pukinmäen	1 836	69.0	826	31.0	2 662	4 568	89.5	533	10.5	5 101	6 404	82.5	1 359	17.5	7 763
Palokunnan	709	62.0	434	38.0	1 143	—	—	—	—	—	709	62.0	434	38.0	1 143
Polisilaitoksen	525	54.0	448	46.0	973	—	—	—	—	—	525	54.0	448	46.0	973
Yhteensä	718 246	61.2	455 988	38.8	1 174 234	609 445	89.3	73 014	10.7	682 459	1 327 691	71.5	529 002	28.5	1 856 693
(1955)	686 514	60.5	447 532	39.1	1 134 046	566 493	89.6	66 018	10.4	632 511	1 253 007	70.9	513 550	29.1	1 766 557

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaiseva taulukko:

Lainauspaikka	Suomenkielinen kirjallisuus		Skandinavian kirjallisuus		Muunkielinen kirjallisuus		Kirjalainat kaikkiaan	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Pääkirjasto	370 679	70.6	128 746	24.5	25 902	4.9	525 327	28.3
Sivukirjasto:								
Kallion	286 056	91.3	25 066	8.0	2 164	0.7	313 286	16.9
Töölön	94 595	71.1	35 354	26.3	4 544	2.6	134 493	7.2
Vallilan	92 448	89.5	10 527	10.2	337	0.3	103 312	5.6
Käpylän	84 566	85.4	11 748	11.9	2 734	2.7	99 048	5.3
Eteläinen	60 224	83.1	12 071	16.7	205	0.2	72 500	3.9
Pasilan	14 375	93.4	1 013	6.5	2	0.1	15 390	0.8
Toukolan	19 989	86.7	2 770	12.0	293	1.3	23 052	1.2
Haagan	42 770	83.4	8 227	16.0	318	0.6	51 315	2.8
Herttoniemen	50 234	90.2	4 791	8.6	648	1.2	55 673	3.0
Kulosaaren	5 154	49.7	5 060	48.8	161	1.5	10 375	0.6
Lauttasaaren	56 157	73.9	18 561	24.4	1 287	1.7	76 005	4.1
Munkkiniemen	48 429	74.5	14 838	22.8	1 775	2.7	65 042	3.5
Malmin	37 614	94.4	2 136	5.4	110	0.2	39 860	2.1
Oulunkylän	15 122	83.1	2 998	16.5	81	0.4	18 201	1.0
Pakilan	35 433	96.7	1 134	3.1	93	0.2	36 660	2.0
Puistolan	30 278	94.4	1 081	3.4	557	1.7	31 916	1.7
Sairaala-	97 310	82.4	17 513	14.8	3 293	2.8	118 116	6.4
Tapanilan	29 961	94.2	1 817	5.7	37	0.1	31 815	1.7
Pitäjänmäen	15 893	74.8	5 240	24.7	126	0.5	21 259	1.1
Vartiokylän	3 881	93.1	288	6.9	—	—	4 169	0.2
Pukinmäen	6 914	89.0	846	10.9	3	0.1	7 763	0.4
Poliisilaitoksen	939	96.5	27	2.9	7	0.6	973	0.1
Palokunnan	1 010	88.4	133	11.6	—	—	1 143	0.1
Yhteensä	1 500 031	80.8	311 985	16.8	44 677	2.4	1 856 693	100.0
(1955)	1 416 250	80.2	306 071	17.3	44 236	2.5	1 766 557	100.0

Lukusalit olivat v. 1956 avoinna seuraavasti:

Kirjasto	Avoinna, päivää	Kirjasto	Avoinna, päivää
Pääkirjasto:		Töölö:	
opintosalit	362	aikuisten lukusali	362
yleinen lukusali	362	lasten lukusali	299
sanomalehtisali	362	Eteläinen:	
lasten lukusali	362	sanomalehtisali	362
Sivukirjastot:		lasten lukusali	296
Kallio	362	Haaga	300
Vallila:		Kulosaari	299
sanomalehtisali	362	Lauttasaari	297
lasten lukusali	300	Munkkiniemi	300
Käpylä	352	Malmi	300
Pasila:		Pakila	299
sanomalehtisali	362	Puistola	297
lasten lukusali	299	Tapanila	292
		Toukola	299
		Pitäjänmäki	294

Lukusalikäyntien lukumäärä v. 1956 ja 1955 käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kirjasto	Opinto- salit	Aikuisten lukusalit	Sanoma- lehtisalit	Lasten lukusalit	Käyntejä kaikkiaan	Päivää kohden
Pääkirjasto	37 995	64 235	96 349	50 740	249 319	689
Sivukirjasto:						
Kallio	—	37 861	144 793	65 805	248 459	686
Töölö	—	—	18 486	33 818	52 304	146
Vallila	—	—	53 542	39 932	93 474	258
Käpylä	—	6 099	48 566	43 840	98 505	280
Eteläinen	—	—	59 153	26 700	85 853	237
Toukola	—	—	4 801	10 703	15 504	52
Pasila	—	—	10 958	3 127	14 085	47
Haaga	—	—	7 324	13 275	20 599	69
Kulosaari	—	—	1 370	3 435	4 805	16
Lauttasaari	—	—	30 006	43 847	73 853	249
Munkkiniemi	—	—	32 652	34 921	67 573	225
Malmi	—	—	9 335	13 744	23 079	77
Pakila	—	—	6 052	10 515	16 567	55
Puistola	—	—	2 794	16 289	19 083	64
Tapanila	—	—	6 428	17 755	24 183	82
Pitäjänmäki	—	—	2 707	5 090	7 797	27
Yhteensä	37 995	108 195	535 316	433 536	1 115 042	3 080
(1955)	37 808	133 254	601 492	470 439	1 242 993	3 434

Vuoden kuluessa ilmestyneitä aikakaus- ja sanomalehtiä oli yleisön käytettävänä seuraavat määrät:

Kirjasto	Aikakauslehtiä		Sanomalehtiä		Kirjasto	Aikakauslehtiä		Sanomalehtiä	
	luku	kpl	luku	kpl		luku	kpl	luku	kpl
Pääkirjasto	286	308	65	93	Oulunkylä	18	18	—	—
Sivukirjasto:					Malmi	44	44	—	—
Kallio	182	220	63	80	Tapanila	22	22	4	4
Vallila	90	92	31	34	Puistola	27	27	—	—
Käpylä	65	69	21	25	Kulosaari	37	37	—	—
Pasila	18	19	18	18	Herttoniemi ...	31	33	—	—
Töölö	96	96	—	—	Vartiokylä	12	12	1	1
Eteläinen	78	78	25	33	Pukinmäki	13	13	—	—
Toukola	60	60	—	—	Sairaalasivu- kirjasto:				
Lauttasaari	49	49	1	1	Auroran sair. ...	7	11	—	—
Munkkiniemi ...	67	67	1	1	Malmin sairaala	3	3	—	—
Haaga	49	49	1	1	Nikkilän sair. .	6	30	13	59
Pitäjänmäki ...	26	26	3	3	Tub. parantola..	—	—	6	36
Pakila	26	26	1	1	Poliisilaitos	9	9	2	2
Yhteensä	1 321	1 418	256	392					

Kerhotyö. Vuoden aikana toimivat seuraavat kirjastokerhot: pääkirjastossa filosofian ja logiikan kerhot, kirjallisuuserho, Bibliothekszirkel Deutsche Literatur, Cercle de littérature française, Circulo español, Eesti kultuuri ring ja musiikkikerho; Kallion sivukirjastossa kirjallisuuserho, psykologian kerho ja nuorisokerho; Malmin sivukirjastossa yleisaiheinen kirjastokerho sekä Nikkilän sairaalan kirjastossa yleisaiheinen kirjastokerho ja musiikkikerho.

Pääkirjasto. *Filosofian kerhon* puheenjohtajana toimi kirjastonjohtaja, dos. Uuno Saarnio. Kerho kokoontui kerran viikossa läpi vuoden ja siinä oli 199 jäsentä. Kokouksissa oli läsnä keskimäärin 23 jäsentä. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät, joiden pohjalla keskusteltiin: yliopp. A. Ahola: Kvaliteettien ongelma, Onko intuitio tiedon lähde?, Maailman- ja elämänkatsomus; arkkite. Aulis Blomstedt: Arkkitehtuurin ja musiikin

yhteinen perusta; fil.maist. E. Elonheimo: Harmonia praestabilita, Harmonia praestabilita ja Leibnizin matemaattiset keksinnöt; Spinoza; yliopp. M. Helander: Harmoninen värähdysliike; fil.maist. P. Hyyrynen: Kokonaisluvut Kreikan matematiikassa, Karl Friedrich Gauss, Alkuluvut; lääket.kand. A. Kauppala: Mielenterveyden edellytyksistä; fil.lis. R. Kauppi: Uuno Saarnion filosofia, Eetillinen välttämättömyys, Intuitionismi, Intuitionistinen logiikka, Intuitio ja kontinuum, Käsite ja ajattelu, Intension logiikkaa, Parmenides ja Zenon, Leibnizin logiikka, George Berkeley ja hänen filosofiansa, Leibnizin eetiikka, Plotinos; fil.lis. S.-L. Meri: Uuno Saarnio ja amatööriopiskelu, Yksilö ja ympäristö, Yksinäisyyden ongelma, Ihmisen suhde ammattiin; säveltäjä Seppo Nummi: Musiikki ja ethos; prof. Aarni Penttilä: Kielellisestä mahdollittomuudesta; arkkit. Keijo Petäjä: Arkkithetuurin filosofiaa; prof. Lauri Saarnio: Hysteria; dos. U. Saarnio: Nykyaikaisen ontologian tuloksia, Tieto ja sen objekti, Tiedon transcendenssi, Tietoilmiön antinomiat, Transobjektiviteetti ja tiedon rajat, Hyvän probleema, Transfinitiittisten lukujen käyttö, Logiikan geometria, Äärettömän käsite, Paradokseista; yliopp. S. Sivenius: Negaatio ajattelussa, Kreikan filosofian kosmologinen kausi, Kreikan filosofian antropologinen kausi, Demokritos, Platon, Aristoteles, Stoaalaisuus, Hellenistisen ajan filosofia; fil. tri K. Sorainen: Uusin Kierkegaard-tutkimus; fil.kand. M.-L. Talvikanta: Muuan muodon ongelma.

Logiikan kerhoa johti fil.lis. Raili Kauppi. Kerho kokoontui kerran viikossa läpi vuoden. Osanottajia oli kaikkiaan 47. Kerhossa käsiteltiin logiikan peruskäsitteitä B. Juhoksen *Elemente der neuen Logik* pohjalla. Sen jälkeen valittiin opiskeltavaksi A. N. Whiteheadin ja B. Russellin teos *Principia mathematica*. Opiskelu tapahtui etupäässä keskustelun muodossa.

Kirjallisuuserhon puheenjohtajana toimi kirjailija Lasse Heikkilä. Kerho kokoontui vuoden aikana 12 kertaa. Kokouksissa oli läsnä keskimäärin 26 henkeä. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät, joiden pohjalla keskusteltiin: kirjailija Ilmari Kianto: Tuntemiani kirjailijoita; kirjailija Paavo Rintala: »Rikas ja köyhä»; fil.maist. Lars Hamberg: Tanskalainen runoilija Heinesen; Pater A. Bonduelle: Katolinen kirjallisuus; fil.maist. Osmo Hormia: Nykyinen kirjallisuutemme, Nykyinen runous; lääket.tri Oscar Parland: Psykiatri ja kirjallisuus; kirjailija Arvo Turtiainen: Runoilijan asema ajassamme; työnjohtaja Toivo Vasama: Miksi luemme kirjallisuutta?; fil. maist. Ritva Heikkilä: Amerikan teatteri; fil. maist. Irja Harmas: Aino Kallas; fil.maist. Tuomas Anhava: Modernin runouden ymmärtämisestä.

Deutsche Literatur- kerhon puheenjohtajana toimi kirjailija K.-H. Bolay. Kerhossa oli 226 jäsentä, joista kokouksiin osallistui keskimäärin 28. Kerho kokoontui vuoden aikana 30 kertaa. Kerhon puheenjohtaja piti seuraavat esitelmät: *Deutsche Essayisten der Gegenwart*; *Die Kunst hat viele Gesichter*; *Probleme der modernen Kunst*; *Lyrik des Expressionismus*; Dino Buzzati, ein italienischer Kafka; »Kreuze in Karelien» von Väinö Linna; *Neue deutsche Lyrik*; »Roter Granit», neue finnische Gedichte; *In Memoriam Heinrich Heine*; *Über die »Sonette an Orpheus»* von Rainer Maria Rilke; *Probleme der modernen Lyrik*, *Das Buch als Massenkonsumartikel*, *Neue deutsche Taschenbuch- und Volksausgaben*; *Neue deutsche Literaturgeschichten und Literaturlexika*; Eine übersicht über die deutschen Kultur- und Literaturzeitschriften; *Der Zeitbegriff in der modernen Literatur*; *Die Herbstneuheiten auf dem deutschen Buchmarkt*; »Der Widergänger» und andere Werke von Werner Hellwig; Bert Brechts Dreigroschenoper (äänilevynäyttein); *Land und Leute in Suomi*, *Lesung aus einem neuen Finnlandbuch*; *Der Ethiker Hermann Broch*; *Alte und neue deutsche Advents- und Weihnachtsgeschichten* (äänilevy: Carl Zuckmayer liest seine Weihnachtsgeschichte); *Lesung aus eigenen Werken*. Tämän lisäksi piti tohtori H. Wenz esitelmät: *Weltdichtung der Gegenwart*; *Der Erzähler Emil Strauss*; *Hans Carossa, ein moderner Klassiker*; *Das Ethos im Werke Werner Bergengruens*; *Welt und Leben im Werke Ernst Wiecherts*; *Ricarda Huch, Persönlichkeit und Werk*; »Der achte Tag», ein utopischer Roman von Godhe; puhetaidon opettaja M. Sundström piti esitelmän *Aus Werk und Leben des schweizer Dichters Albert Steffen* ja kirjailija C. Autti esitelmän *Das österreichische Schrifttum der Gegenwart*.

Vuoden viimeinen kokous 18. 12. järjestettiin joulujuhlaksi, jonka ohjelmasta mainitakoon kirjallisuusaiheinen tietokilpailu. Sekä keväällä että syksyllä järjestettiin saksalaisen kirjallisuuden näyttelyt. Kerhon jäsenillä oli tilaisuus kokousten jälkeen lainata esitelmässä kulloinkin käsiteltyjä teoksia.

Cercle de littérature française kokoontui vuoden aikana 22 kertaa. Puheenjohtajana toimi M. Maurice Girod. Osanottajia oli kokouksissa keskimäärin 29. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: M. Girod: André Malraux (Esitelmään liittyi elokuvaesitys *Guernica*), François Mauriac, Anatole France, Henry de Montherlant, La poésie française. Introduction, Victor Hugo (kerhon joulujuhlassa), Montaigne; M. M. Hubert: Méréme, Emile Zola, L'isolement littéraire de Stendhal, Gustave Flaubert, Les frères Goncourt et l'Académie Goncourt; M. Le Louarn: Paul Verlaine (kerhon loppiaisjuhlassa), Albert Camus, Causérie sur la littérature française, André Gide, Le message d'Alexis Carrel, L'art et la pensée, M. Gréppy, président de la Cour d'Abidjan, docteur en droit: L'homme d'élite; M. Dombre: Le théâtre de J.-P. Sartre. Eräässä kokouksessa oli järjestetty aiheesta L'angoisse au XX:e siècle keskustelu, johon osallistuivat MM. Girod, Le Louarn ja Hubert. Kaikkien esitelmien yhteydessä oli yleistä keskustelua.

Circulo espanol aloitti toimintansa 17. 10. Sr. D. Francisco Javier Uriz Echeverria'n johdolla ja sillä oli vuoden loppuun mennessä yhteensä 7 kokousta, joissa oli keskimäärin 15 osanottajaa, koko jäsenmäärän ollessa 46. Kerhon puheenjohtaja piti seuraavat esitelmät Espanjan kirjallisuuden alalta: Los símbolos humanos en la literatura española; La novela picaresca: El Lazarillo de Tormes; Juan Ramón Jiménez: Platero y yo; La Celestina; C. J. Cela: La Catira; Discusión sobre la novela. Lisäksi piti Sr. Prof. Francisco Garcia Góngora esitelmän aiheesta: Ganivet en Finlandia.

Eesti kultuuri ring aloitti toimintansa syksyllä 1956 puheenjohtajanaan fil.maist. Esmo Ridala. Kerhossa oli viitisenkymmentä jäsentä, joista kokouksissa läsnä keskimäärin 18. Syyskaudella kokoonnuttiin 3 kertaa ja pidettiin seuraavat esitelmät, joiden pohjalla keskusteltiin: kirjailija Valev Uibopuu: Pagulas-Eesti lukejakonna vaimme pale; fil. maist. E. Ridala: Heiti Talviku luulest; Gustav Suitsu isamaaluulest.

Musiikkikerhon puheenjohtajana toimi fil. lis. B. Carpelan. Kerho järjesti kertomusvuoden aikana 12 studiokonserttia, joissa oli keskimäärin 58 kuulijaa. Konsertit aloitettiin lyhyellä esitelmällä asianomaisesta säveltäjästä, jonka teoksia sitten kuultiin äänilevyiltä. Yhteensä esitettiin 41 teosta. Kerhossa pidettiin seuraavat säveltäjäesittelyt: fil. lis. B. Carpelan: Mozart, Pergolesi, Nielsen, Scarlatti, Bartók, Bach, Vivaldi, Sibelius; fil. maist. Taneli Kuusisto: Notre-Dame-koulukunta; toimittaja Kari Rydman: Bach; toimittaja Martti Vuorenjuuri: Weber, Šostakovitš, Berg, Hába, Varèse; fil. maist. Matti Rautio: Landino, Dufay. Tämän lisäksi järjestettiin kapellimestari Erkki Länsiön muistokonsertti, jossa esitettiin Brecht-Weill'in Kerjäläisoppera ja Erkki Länsiön musiikkia Borchertin näytelmään *Ovien ulkopuolella*. Muistosanat lausui Matti Rautio.

Kallion sivukirjasto. Kirjallisuuskirjasto johti fil. maist. Eila Wirla. Kerho kokoontui 3 kertaa. Jäseniä oli kokouksissa läsnä keskimäärin 21. Kirjallisuuskirjastossa pidettiin seuraavat esitelmät: kirjailija Pertti Nieminen: Viisaat kiinalaiset; säveltäjä Seppo Nummi: Kiinan vanhaa ja uutta kulttuuria; kirjailija Paavo Rintala: »Lakko»-romaanin syntyhistoriaa.

Psykologian kerho johti fil. maist. Helena Kanerva. Kerho kokoontui 6 kertaa. Jäseniä oli kussakin kokouksessa keskimäärin 29. Kertomusvuonna pidettiin seuraavat esitelmät: dos. U. Saarnio: Olemassaolon arvoitus I, II, III; johtaja Yrjö Kallinen: Buddhalaisesta filosofiasta I, II; fil. maist. L. Sovijärvi: Käsiala ja luonne.

Nuorisokerho johti kirjastoamanuussi Liisa Perheentupa. Kerho kokoontui kertomusvuoden aikana 10 kertaa ja jäseniä oli kussakin kokouksessa keskimäärin 16. Nuorisokerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: fil. maist. E. Wirla: Musiikin mestareista ja kansallislauluista, Kretschmerin ruumiinrakenne- ja luonnetyytit, Gentlemannikäsitteestä, Hyönteiset ja loiseläimet taudin levittäjinä pohjoismaissa, Kevään tulo muuttolintujen mukana: kansan sananparret ja suomen vanhin kirjallisuus, Eri maihin ja kaupunkeihin liittyvää musiikkia, Kansojen joulutapoja ja joulutapojen historiaa; kirjastoamanuussi L. Perheentupa: Ooppera-, operetti-, viihde- ja tanssimusiikista, Sprangerin tyytit ja psykologisista testeistä, Tervehtimis- ja käyttäytymistavoista, Hyönteisten aiheuttamista sairauksista tropiikissa, Muuttolintujen lentotavat ja lentonopeudet, Mozart, Brahms, Liszt, Grieg, Aurinko, sen kiertolaiset ja aurinkokunnan synty, Vanhoista suomalaisista joulutavoista.

Malmin sivukirjasto. Kirjastokerhossa luettiin kevätkaudella Rafael Koskimiehen teoksen *Elävä kansalliskirjallisuus* toinen osa loppuun (ss. 165—449), syyskaudella saman teoksen kolmannesta osasta ss. 1—190. Kirjailijain tuotannosta esitettiin

näytteitä. Keskustelukoukoksissa pidettiin seuraavat esitelmät: fil. maist. Aarne Laurila F. E. Sillanpään uusiin teos »Päivä korkeimmillaan»; fil. maist. U. Peltoniemi: Aikuisten opintotoiminta; fil. maist. F. Saalaste: Matkahavaintoja Yhdysvalloissa; rouva M. Valtonen: Sotien syyt; vakuutusvirkailija P. Viljanen: Kansainvälinen vapaaehtoinen työleiri-liike. Kerho kokoontui 20 kertaa. Osanottajien lukumäärä oli 21, keskimääräinen osanottajaluku 6. Kerhon johtajana toimi sivukirjastonhoitaja A. Talvela.

Nikkilän sairaalakirjastoon perustettiin lähinnä kirjastoa käyttäviä potilaita varten 17. 7. yleisaiheinen kirjastokerho. Kerhon puheenjohtajina ovat toimineet kirjailija Lasse Heikkilä sekä kirjastoamanuenssi Kyllikki Lindeqvist ja Anni Ruuskanen. Kerhossa oli 66 jäsentä, joista 19 kokoukseen osallistui keskimäärin 17 henkeä. Kerhossa pidettiin mm. seuraavat esitelmät, joiden johdosta keskusteltiin: kirjastoamanuenssi H. Kauppi: Juhani Siljo; fil. lis. R. Kauppi: Epiktetos; kirjastoamanuenssi K. Lindeqvist: Aaro Hel-laakoski, Jack London; rouva H. Parland: Miguel de Cervantes, Don Quijote; kirjasto-amanuenssi A. Ruuskanen: Aino Kallas, Toivo Pekkanen; ylihoitaja E. Unkila: Eino Leino, Pyhä Birgitta; lääket. tri R. Walin: Francisco de Goya, Rokokoo ajan ilmiönä, Maisema-maalauksesta. Lisäksi monet kerholaiset esittivät alustuksia. Syyskauden viimeisenä ker-hohtana vietettiin pikkujoulujuhlaa, jossa kerholaiset suorittivat ohjelman.

Musiikkikerho perustettiin potilaille 5. 4. Kerhoa johtivat kirjailija Lasse Heikkilä ja kirjastoamanuenssi Kyllikki Lindeqvist. Kirjastokonsertteja järjestettiin kerran viikossa, yhteensä 33 konserttia, joissa oli keskimäärin 58 kuulijaa. Konserteissa pidettiin seuraavat säveltäjäesittelyt, joiden jälkeen kuultiin äänilevyiltä asianomaisen säveltäjän tuotantoa yhteensä 121 sävellystä: fil. maist. M. Havu: Beethoven, Rahmaninov, Rimski-Korsakov; yliopp. S. Heikinheimo: Šostakovitš, Brahms; kirjailija L. Heikkilä: Saint-Saëns, Ravel, Schumann, Couperin, Dvorak; kirjastoamanuenssi K. Lindeqvist: Beethoven, Bach, Sibelius, Lully, Rameau, Gluck, Vivaldi, Mendelssohn; lääket. kand. R. Peltonen: Brahms, Beethoven; toimittaja I. Ryömä: Bach, Mozart, Monteverdi, Carissimi; sairaanhoitaja T. Valjamo: Chopin; yliopp. L. Vasama: Grieg, Prokofjev, Šostakovitš, Schubert. Kerho-toimintaa varten luovutti sairaala toistaiseksi kirjaston käyttöön radion ja levysoittimen.

Musiikkikerho järjesti 31. 7. sairaalan juhlasalissa potilaille juhlan, jossa laulajatar Esteri Parviainen esitti Schumannin yksinlauluja säestäjänä säveltäjä Seppo Nummi, joka myös esitteli ohjelman. Fil. lis. R. Kauppi puhui kirjoista ja lukemisesta ja ylihoitaja E. Unkila kertoi matkastaan Meksikkoon. Läsä oli 240 henkeä.

Tulot. Kaupunginkirjaston tulot nousivat v. 1956 3 185 495 mk:aan jakaantuen seuraaviin eriin:

	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mu- kaan, mk
Kirjasakot ja sekalaiset tulot	2 400 000	2 797 148
Kaupunginkirjaston valtionapu	150 000	150 000
Henkilökunnan luontoisedut	167 100	143 655
Henkilökunnan käteisvuokrat	25 452	94 692
	Yhteensä 2 742 552	3 185 495

Menot. V. 1956 talousarvioon oli kaupunginkirjaston menoja varten merkitty 147 157 324 mk, johon vuoden aikana merkittiin tilisiirtoina 19 784 063 mk, joten käytet-tävissä oli 166 941 387 mk. Menot tilien mukaan nousivat 169 543 351 mk:aan jakaantuen seuraaviin menoeiin:

	Määrärahat, mk	Menot tilien ¹⁾ mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Menoerä			
Palkkiot	226 800	195 900	+ 30 900
Vakinaiset viranhaltijat	86 865 000	87 245 880	— 380 880
Tilapäiset viranhaltijat	3 273 090	3 213 053	+ 60 037
Vuosilomakustannukset	3 366 640	3 361 802	+ 4 838
Sunnuntaityökorvaukset	2 760 090	2 078 308	+ 681 782

¹⁾ Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten ylläpitokustannukset.

Menoerä	Määrärahat, mk	Menot tilien ¹⁾ mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Muut palkkamenot	8 750 409	8 504 791	+ 245 618
Vuokra	10 359 578	10 359 578	— —
Lämpö	2 509 775	2 278 885	+ 230 890
Valaistus	2 660 000	2 454 101	+ 205 899
Siivous	500 000	670 634	— 170 634
Vedenkulutus	34 000	39 080	— 5 080
Puhtaanapito	170 770	323 570	— 152 800
Kaluston hankinta	4 979 110	7 279 110	— 2 300 000
Kaluston kunnossapito	780 000	528 149	+ 251 851
Painatus	825 000	983 206	— 158 206
Kirjallisuus ja sidonta ²⁾	37 264 125	38 465 749	— 1 201 624
Tarverahat	1 617 000	1 561 555	+ 55 445
Yhteensä	166 941 387	169 543 351	— 2 601 964

Kirjallisuusmäärärahojen käyttö. Kirjallisuuden ostoon käytettiin v. 1956 621 988 043 mk ja summa jakaantuu erikielisen kirjallisuuden kesken seuraavasti: suomalainen kirjallisuus 16 183 231 mk, skandinaavinen kirjallisuus 4 286 440 mk, saksalainen kirjallisuus 660 868 mk, englantilainen kirjallisuus 544 350 mk, ranskalainen kirjallisuus 292 993 mk, muunkielinen kirjallisuus 20 161 mk, yhteensä 21 988 043 mk. Aikakauslehtien tilauksiin käytettiin 1 953 464 mk ja sidontaan 14 524 242 mk, yhteensä 16 477 706 mk.

Kirjastolautakunnan valvonnan alaiset yhdistykset. Kirjastolautakunta on kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti valvonut seuraavien yleishyödyllisten yhdistysten saamien avustusten käyttöä: Kirjoja Sokeille, yhdistys Suomen Arkisto, Kasvatuspillinen kirjasto- ja lukusalisäätiö sekä Bragen leikekokoelma.

¹⁾ Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten ylläpitokustannukset. — ²⁾ Kirjallisuuden hankkimiseen käytettiin 21 988 043 mk ja sidontaan 14 524 242 mk.